

การฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติบ่อแก้ว

องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแก้ว จังหวัดลำปาง

ตำบลบ่อแก้วเกิดปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำทุกปีติดต่อกันมาประมาณ 6-7 ปี โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน ซึ่งน้ำท่วมครอบคลุมบริเวณหมู่ที่ 15, 16 และ 17 จากปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนั้นยังไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาช่วยเหลือ ทำให้ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมากโดยมีน้ำท่วมพื้นที่อยู่อาศัย และพื้นที่ทางการเกษตรก็ได้รับความเสียหาย จึงทำให้ชาวบ้านมาขอความช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแก้วและอบต.ได้ประชุมเพื่อปรึกษาถึงสาเหตุและแนวทางการแก้ไขระหว่างสมาชิกสภาอบต. จึงทำให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหาน้ำท่วม คือ เกิดจากมีชาวบ้านได้ลงไปทำที่กั้นแนวกันดินทำให้น้ำไหลไม่สะดวกและมีผักตบชวาขึ้นตามลำห้วยเป็นจำนวนมาก และที่สำคัญมีชาวบ้านได้ทำการบุกรุกพื้นที่ของลำห้วยชาววา จากเดิมที่เป็นลำห้วยขนาดกว้างกลับกลายเป็นลำห้วยที่มีขนาดแคบลงมาก

ข้อมูลพื้นฐาน:
ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: เมืองลำปาง

จังหวัด: ลำปาง

ประชากร: 7,649 คน

พื้นที่: 6.34 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ปี พ.ศ. 2545 อบต.บ่อแก้วจึงจัดโครงการ “การฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติบ่อแก้ว” เพื่อแก้ปัญหาพื้นที่น้ำท่วมและพัฒนาเป็นแหล่งน้ำสำรองเพื่อการอุปโภคบริโภคในตำบล

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

- การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเป็นภาคีดำเนินโครงการ
 - ประสานงานกับสำนักงานที่ดินจังหวัดเพื่อทำการรังวัดที่ดินในพื้นที่เขตลำห้วยทั้งหมด
 - ประสานงานกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง เทศบาลนครลำปาง และสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณและเครื่องจักรในการขุดลอกลำห้วย
 - ประสานงานกับผู้นำชุมชนคือผู้ใหญ่บ้านเพื่อขอความร่วมมือให้ผู้รู้กล้ำลำห้วยชาววารื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกจากพื้นที่ลำห้วย
- ดำเนินการขุดลอกลำห้วยชาววาและปรับปรุงพื้นที่บริเวณลำห้วย
 - ทำการขุดลอกลำห้วยตามแนวที่สามารถดำเนินการได้ในเบื้องต้นเพื่อเปิดทางให้น้ำไหลได้สะดวก
 - ดำเนินการขยายพื้นที่เพื่อจัดทำเป็นถนนตลอดแนวลำห้วย
 - ดำเนินการปรับปรุงพื้นที่ลำห้วยโดยการปลูกต้นไม้เพื่อสร้างความร่มรื่นในพื้นที่
- ดำเนินการก่อสร้างเป็นคลองชลประทานที่ได้มาตรฐาน ซึ่งในขณะนี้โครงการได้รับอนุมัติการดำเนินโครงการจากกรมชลประทานให้ก่อสร้างเป็นคลองชลประทานเพื่อกักเก็บน้ำไว้ในเกษตรกรรมในช่วงฤดูแล้ง ขณะนี้อยู่ในช่วงการทำแบบแปลนและดำเนินการก่อสร้าง

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

1. งบต.จัดสรรงบประมาณจำนวน 750,800 บาท เพื่อเป็น
 - 1.1 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง วันละ 400 ลิตร เป็นเงิน 550,800 บาท
 - 1.2 ค่ารั้งวัดที่ดิน เป็นเงิน 200,000 บาท
2. งบจ.ลำปางสนับสนุนงบประมาณสำหรับค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นเงิน 200,000 บาท
3. เทศบาลนครลำปางสนับสนุนงบประมาณ 500,000 บาท

อุปกรณ์/เครื่องมือ

รถแบ็กโฮ จำนวน 4 คัน
รถบดถนน จำนวน 2 คัน

บุคลากร

1. ผู้บริหาร อบต.
2. ผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
กรกฎาคม 2545	จัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ ผู้นำชุมชน อบต. ตัวแทน อบจ.ลำปางและตัวแทนเทศบาลนครลำปางเพื่อประสานความร่วมมือในการดำเนินงาน	อบต.บ่อแก้ว
2545	ทำการสำรวจแนวลำห้วยและขุดลอกตามแนวที่สามารถดำเนินการได้ในเบื้องต้น เพื่อเปิดทางให้ใช้ระบายน้ำได้อย่างสะดวก	อบต.
2545	ผู้นำชุมชนเข้าพบผู้รู้ในพื้นที่ลำห้วยเพื่อขอความร่วมมือให้หรือถอนสิ่งปลูกสร้าง	ผู้นำชุมชน
2545	จัดทำโครงการก่อสร้างลำห้วยขาววา ตามแบบแปลนการก่อสร้างที่สำนักชลประทานที่ 2 ออกแบบให้	อบต.
2545	จัดส่งโครงการก่อสร้างเข้าส่วนกลาง เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินการก่อสร้าง	อบต.
2545	ดำเนินการตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยในการก่อสร้าง	อบต.
3 กุมภาพันธ์ 2546	เริ่มดำเนินการสำรวจและขุดลอก รวมระยะเวลาแล้วเสร็จ 50 วัน	อบต.
2547	ดำเนินการก่อสร้างคลองชลประทาน	อบต.บ่อแก้ว/ กรมชลประทาน

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร --

-- บทบาทความร่วมมือ --

อบจ.ลำปาง สนับสนุนรถแบ็กโฮ 2 คัน และค่าน้ำมันเชื้อเพลิง 200,000 บาท

เทศบาลนครลำปาง สนับสนุนงบประมาณ 500,000 บาท

รพช. สนับสนุนรถแบ็กโฮ 2 คัน

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

พื้นที่ในตำบลบ่อแก้วประสบกับปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝนทุกปีติดต่อกันมาประมาณ 6-7 ปี ครอบคลุมพื้นที่หมู่ที่ 15, 16 และ 17 ของตำบล ประชาชนได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก สาเหตุสำคัญเนื่องจากการทำแนวกันดินกันแม่น้ำและมีการรื้อล้างพื้นที่ของลำห้วยขาว

หลังการดำเนินการ

- 1.สามารถแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ ในช่วงฤดูฝนสามารถคลองสามารถระบายน้ำออกจากพื้นที่ชุมชนเมืองได้โดยสะดวก
- 2.คลองที่เคยอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมใช้งานไม่ได้ ได้รับการฟื้นฟูให้กลับมาใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรและเพื่อการอุปโภค บริโภคของชุมชนได้อีกครั้ง
3. ชาวบ้านที่เคยรื้อล้างแม่น้ำตั้งถิ่นฐานในลำคลองโดยผิดกฎหมาย ยินยอมย้ายออกทั้งหมด ซึ่งชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขตนเองได้โดยสันติวิธี

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1.ปัญหาด้านงบประมาณของอบต.ไม่เพียงพอ เพราะในการดำเนินงานของโครงการนี้ต้องใช้เงินงบประมาณจำนวนมาก	1. ติดต่อประสานงาน ขอความอนุเคราะห์ สนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ เช่น อบจ.ลำปาง เทศบาลนครลำปาง กรมชลประทาน เป็นต้น
2. เกิดความขัดแย้งระหว่าง อบต. กับกลุ่มผู้บุกรุก พื้นที่ของลำห้วยขาว ที่ไม่ยอมย้ายสิ่งปลูกสร้าง ออกไปจากเขตพื้นที่ของลำห้วย ซึ่งทำให้เกิดความลำบากในการขอความร่วมมือกับกลุ่มผู้บุกรุก เพราะกลุ่มผู้บุกรุกบางคนเป็นคนร่ำรวยหรือเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในเขตพื้นที่ดังกล่าว	2. การใช้กระแสน้ำของมวลชน หรือ กระแสน้ำของชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อนเป็นตัวช่วย ซึ่งทำให้ได้ผลเป็นอย่างดี แต่อาจจะมีบางกรณี ที่บางคนไม่ยอมปฏิบัติตาม อบต.จะใช้กฎหมาย ในการดำเนินการเพราะโดยหลักการแล้วทางผู้ ที่บุกรุกก็คือผู้ที่ทำผิดกฎหมายอยู่แล้ว

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. การทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ต่อผลของโครงการที่จะมีประโยชน์ต่อชุมชนเป็น สิ่งจำเป็นและมีความสำคัญมากต่อความสำเร็จของโครงการ
2. การได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือแบบมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

1. มีการดำเนินการโครงการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาของ อบต. 5 ปี
2. ภายหลังจากการขุดลอกลำห้วยขาวสำเร็จแล้ว มีโครงการต่อเนื่องคือการทำให้ลำห้วย ขาวเป็นคลองชลประทานที่สามารถกักเก็บน้ำได้ดีมากขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการเกษตรใน ฤดูแล้งโดยเป็นความร่วมมือระหว่าง อบต. กับกรมชลประทาน
3. มีแผนการพัฒนาที่จะทำให้พื้นที่ลำห้วยขาวเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ รวมทั้งเป็น สถานที่ออกกำลังกายของชุมชน

บทเรียนที่ได้รับ

ความพยายามทำงานอย่างขันแข็งต่อเนื่องของ อบต. โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก หาก อบต. สามารถแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงและความบริสุทธิ์ใจประชาชนก็จะเข้ามาร่วมมือ และผู้บริหารต้องมีลักษณะการทำงานแบบผู้ประสานงานเพื่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์ของโครงการฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติของ อบต.บ่อแก้วมีความจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ ดังนี้

1. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการโครงการ
2. งบประมาณในการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมากเพียงพอ
3. การประสานความร่วมมือกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
4. ความพึงพอใจของทุกฝ่ายในตำบล และความพึงพอใจของประชาชนในชุมชน ต้องมีการสร้างความเข้าใจกับประชาชนในชุมชนเพื่อนำไปสู่การสร้างความร่วมมือในที่สุด

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายวิโรจน์ เต็มพิพัฒน์
ตำแหน่ง : นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแก้ว
ที่อยู่ : หมู่ที่ 4 บ้านท่าข้าว ตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง
โทรศัพท์ : (01) 289-7806

ชื่อ-นามสกุล : นายสมบุญ ดุลยกาญจน์
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแก้ว
ที่อยู่ : หมู่ที่ 4 บ้านท่าข้าว ตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง
โทรศัพท์ : (054) 218-844

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2545

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	หมู่ที่ 4 บ้านท่าข้าว ตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมือง ลำปาง จังหวัดลำปาง 52100
ขนาดพื้นที่ งบประมาณรายจ่าย	6.34 ตารางกิโลเมตร 12,282,104.32 บาท (ปีงบประมาณ 2545)
งบประมาณรายได้	12,282,104.32 บาท (ปีงบประมาณ 2545)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	21 คน 5 คน ข้าราชการ/พนักงานท้องถิ่น 3 คน ลูกจ้างประจำ 13 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	8,240 คน
จำนวนครัวเรือน	3,145 ครัวเรือน
ประชากรแฝง	1,000 คน
รายได้เฉลี่ยประชากร	23,000 บาท/ปี
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาชน	มีเขตพื้นที่ติดต่อกับเทศบาลนครลำปางกับ เทศบาลตำบลบ่อแก้ว อบต.บ่อแก้วจัดอยู่ใน กลุ่ม อบต. ขนาดเล็ก สภาพลักษณะของเมือง จัดอยู่ในลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชนบท มีสถานที่ ท่องเที่ยวที่น่าสนใจคือสวนสาธารณะหนอง กระติง ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมเป็นหลัก